

*Οφ. Τραπ. κ. α.): Πάω ἀπάνω 'ς τὸν αἴρα (ἀντιθέτως πρὸς τὴν διεύθυνσίν του) σύνηθ. Ἡ νοτιὰ αἶμα σηκωθῆ, θὰ χτυπᾷ 'πάνω 'ς τὸ βορρὰ Σέριφ. Γ'λέπει ἓνα ἥσκιο κ' ἔρχεται ἀπάνου του (ἐκ παραμυθ.) Βιθυν. Λάμνει, λάμνει, πάει 'πάνου 'ς τοῦ πιδίν, πιάνει βάλλει τον 'ς τὴν βάρκαν Λυκ. (Λιβύσσ.) Τὸ 'φερα 'ς τὸ φεγγάρι ἀπάνω τὸ ρολόι (πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῶν ἀκτίνων του διὰ νὰ παρατηρήσω τὴν ὥραν) Σῦρ. Σῦρως τιφέγκ' ἀπάν' 'ς σὸ πουλλὴν - πέτρας ἀπάν' 'ς σὰ παιδία Κερασ. Ἐπῆγεν ὁ δράκων 'ς σὴ λιθαρί' τὴ λαλίαν ἀπάν' (ἐκ παραμυθ.) Κερασ. Σ'κών' χέρ' ἀπὰ 'ς τοῦ μεγαλύτιρου τ' Λέσβ. Σεῖς ἀμὸν κλέφτη 'πάνου ἔριττεστε μοτὸ ραβδὰ τζαῖ μαχαῖρε Καπ. || Φρ. Ἀπάνω τους! (ὀρμήσατε κατ' αὐτῶν!) κοιν. || Ἄσμ.

Ἀρμάτωσεν καὶ ἔστειλεν 'ς ἔμην ἀπάν' φουσοῖτον Πόντ. — Ποίημ.

Ροβόλα 'πάνου 'ς τὰ σκυλλιά, πελέκα τα ἀποπίσω,
κι ἀφοῦ τοὺς ἀναπάψωμε, ἀνταμωμένοι πάμε
κι ἀρπάζομε τὸν πύργο τους

ΑΒαλαωρ. Ἔργα 3, 387. Ἡ σημ. καὶ μεσν. Πβ. Χρον. Μορ. 5381 (ἐκδ. J. Schmitt) «παιδία, συντρόφοι, ἀπάνω τους, μηδὲν τοὺς ἐντραποῦμεν». 3) Τὸ περὶ οὗ γίνεται λόγος σύνηθ.: Λέγαμε ἀπάνω γιὰ τοῖς ὁμορφες - τοῖς κάλτσες - τὰ μαλλιά - τὰ φορέματα κττ. σύνηθ. || Ἄσμ.

Μὰ κεί 'ς τὸ φὰ καὶ κεί 'ς τὸ πιεῖ ἀθιβολὴν ἐσύραν
ἐπάνω γιὰ τοῖς ὁμορφες καὶ γιὰ τοῖς μαυρομμάτες

Χίος

Κ' ἐμεῖς ἐδῶ δὲν ἤρταμεν νὰ φάμεν καὶ νὰ πιῶμεν,
ἤρταμεν νὰ ρωτήσωμεν 'πάνω 'ς παλαιούς πολέμους

Κύπρ.

Συναφορὰν ἀν-νοῖζασιν 'πάνω 'ς τὲς τιμημένες

αὐτόθ. 4) Τὴν συμφωνίαν πρὸς τι Σίφν.: Ἡπαίναρε ἀπάνω 'ς τὸν ἥχο τοῦ ψάλτη. 5) Τὸ διὰ τι Ἀθῆν. (παλαιότ.) Κύπρ. Πόντ. (Χαλδ.): Ἐνάμισιν στρέμμα χωράφι ἀπάνω 'ς τὰ ἄσπρα Ἀθῆν. Σ' ἓναν παρῶν ἀπάν' κρούει δέκα κατακλάντᾱ (κατακλάντᾱ = τοῦμπες) Χαλδ. || Ἄσμ.

Πὰ 'ς τὴν γυναῖκα φονικὸν ἔκαμεν ὁ χαμένος

Κύπρ.

Παινεῖσαι πὰ 'ς τὰ κάλλη σου, 'πάνω 'ς τὴν ὁμορφιά σου αὐτόθ. 6) Τὸν χρόνον κατὰ τὸν ὅποιον γίνεται τι κοιν. καὶ Πόντ. (Κερασ.): Ἀπάνω 'ς τὸ θυμό μου δὲν ξέρω τί κάνω. Ἀπάνω 'ς τὸ δίκαιο μου δὲ φοβᾶμαι κάνένα (ἀπάνω 'ς τὸ δίκαιο μου = ὅταν ἔχω δίκαιον) κοιν. Τὰ ξόδεψε 'πάνω 'ς τὸ γάμο Ἰων. (Κρήν.) Ποτὲ δὲν ἤκαμε παραλυσία ἀπάνω 'ς τὸ κρασί του Κίμωλ. Οὐπάν' 'ς 'ν οὐμίλια μας Μακεδ. (Κοζ.) Ἀπάν' 'ς σὰ λόγια ἐγνωρίγαν Κερασ. || Παροιμ. Ἀπάνω 'ς τὴ βράσι κολλᾷ τὸ σίδερο (ἐπιτυγχάνει τις ὅταν ἐπωφεληθῇ τῆς καταλλήλου στιγμῆς) πολλαχ. || Ἄσμ.

Ἰάνω 'ς τ' ἀρραβωνιάσματα ὁ νῆος ἐνυχομάχει

Νίσουρ. Ἡ σημ. καὶ μεσν. Πβ. Πουλλολ. στ. 4 (ἐκδ. Wagner σ. 179) «ἐφάγασιν καὶ ἔπιασιν εἰς τὴν χαρὰν ἐκείνην, | ἤφεραν καὶ δικάσιμον ἀπάνω εἰς τὸ τραπέζιν». 7) Τὸ τέλος χρονικῆς τινος περιόδου κοιν. καὶ Πόντ. (Τραπ. κ. α.): Σ' τὸ χρόνο - 'ς τὰ τρία χρόνια ἀπάνω. Ἀπάνω 'ς τὸ μῆνα. Ἀπάνω 'ς τοῖς σαράντα μέρες κοιν. Πέθαν' ἡ γ'ναῖκα τ' κι ἀπάν' τοῦ χρόνον παντρεύκι Στερελλ. (Αἰτωλ.) Σ' σὰ σεράντα ἡμέρας ἀπάν' ἐπῆγαν ὅλ' ἐντάμαν νὰ τρώγ'νε τὸ μέλ' (ἐκ παραμυθ.) Πόντ. Τὰ ποτήρια τοῦ νεροῦ τὰ ξαναγομίζαν ἀπάνω 'ς τ' ἀποπιώματα οἱ γυναῖκες μὲ τοῖς κανάτες Γ'Αθάν. Πράσιν. κατέλλ. 25. 8) Χρονικὸν τι σημειῖον κοιν. καὶ Πόντ. (*Οφ. Τραπ. κ. α.): Ἀπάνω 'ς τὸ βράδυ - 'ς τὰ μεσάνυχτα - 'ς τὸ μεσημέρι - 'ς τὸ φαῖ - 'ς τὴν ὥρα κττ. Οἱ ἐλαιὲς-λεμονεῖς-πορτοκαλεῖς εἶν' ἀπάνω 'ς τὸν ἀνθό τους κοιν.

Ἀπάν' τοῦ γιόμα μᾶς ἔρχιτι Στερελλ. (Αἰτωλ.) || Φρ. Ἀπάνω 'ς τὸν καιρό της (ἐπὶ γυναικὸς ἐπιτόκου) Λεξ. Βλαστ. 392 Ἡρχε ἀπάνω 'ς τὸ γαρπό τον τὸ δέδρο (ἤρχισε νὰ καρποφορῇ) Σῦρ.

*ἀπάνω-ἀποκάτω ἐπίρρ. ἐπάν'-ἐπονκά Πόντ. (*Οφ. Σαράχ.) ἀπάν'-ἐπονκά Πόντ. (*Οφ.) ἀπάν'-ἀπονκά Πόντ. (Οἶν.) ἀπάν'-ἀφκά Πόντ. (Κερασ. Τραπ. Χαλδ.) ἀπαναφκά Πόντ. (Κερασ. Χαλδ.)

Ἐκ τῶν ἐπίρρ. ἀπάνω καὶ ἀποκάτω.

1) Ὁλως διόλου, ἐξ ὀλοκλήρου: Ἐγέντουμουν τδουρούλ' ἐπάν'-ἐπονκά (τδουρούλ' = διάβροχος) *Οφ. Ἀπάν'-ἀφκά ἐπούλτισεν ἀτο ἔμην Χαλδ. 2) Περίπου, σχεδόν: Τὸ κακὸν νιὸ θὰ ἐπαθάννα ἀπάν'-ἀφκά ἔξερ' ἀτο Χαλδ. Συνών. ἄνω - κατὼ 2, ἀπάνω - κατὼ. 3) Φύρδην μίγδην: Τ' ὀσπίτιν ἐποίκαν ἀπάν'-ἀφκά (τὸ ἀνεστάτωσαν) Κερασ. Ἡ καρδιά μ' ἀπάν'-ἀφκά ἔεντον (ὁ στόμαχός μου ἐγινεν ἄνω κάτω, ὑπέστην στομαχικὴν διατάραξιν) Χαλδ. || Φρ. Ἀπάν'-ἀφκά ἐποίηκα ἀτον (τὸν ἀνεστάτωσα, τὸν ἀπεστόμωσα ἐλέγξας αὐτόν) Κερασ. Συνών. ἄνω - κατὼ 4. 4) Οὐσ. κατ' οὐδ. γέν., εἶδος γυναικείου ἀναδέσμου τοῦ ὁποίου τὰ ἄκρα περιθέοντα τὰς γνάθους καὶ ἐπανερχόμενα διὰ τῆς κάτω σιαγό- νος συνδέονται ἐπὶ τῆς κορυφῆς.

*ἀπανωάρις ὁ, ἀπανάρις Ἄνδρ. Ἰανωάρις Σύμ. ἀπαναρέα ἡ, Κύθηρ. ἀπαναρέα Θήρ. Κεφαλλ. Κέως Κύθν. Μύκ. Νάξ. (Φιλότ.) Σίκιν. Σίφν. Σῦρ. Τῆν. Χίος — Λεξ. Μπριγκ. Βλαστ. 278 Πρω. Δημητρ. Ἰανωάρις Κύθηρ. Ἰανωάρις Ζάκ. Ἰανωάρις Ἰος Κίμωλ.

Ἐκ τοῦ ἐπίρρ. ἀπάνω καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. ἀρις.

1) Ἡ ἄνω πέτρα τοῦ μύλου Ἄνδρ. Θήρ. Κέως Κίμωλ. Κύθηρ. Μύκ. Νάξ. (Φιλότ.) Σέριφ. Σίκιν. Σύμ. Σῦρ. Συνών. καὶ ἀντίθ. ἰδ. ἐν λ. ἀπανάρις 1. 2) Τὸ ἄνω μέρος, ἢ ἐπιφάνεια τοῦ ἄρτου Ζάκ. Κεφαλλ. Κίμωλ. Σίφν. — Λεξ. Μπριγκ. Βλαστ. 278 Πρω. Δημητρ. Συνών. ἀπανόψι, ἀντίθ. κατὼψι. 3) Τὸ ἄνω μέρος τριμεροῦς ξυλαρίου διὰ τοῦ ὁποίου στήνεται ἢ ἐκ πλακῶν παγίς τῶν πτηνῶν Τῆν. 4) Τὸ ἄνω μέρος τοῦ σάκκου τῆς ἀλιευτικῆς τρά- τας Χίος.

*ἀπανωαύλακα ἐπίρρ. Ἰανωάλακα Ἡπ. (Ζαγόρ.) Στερελλ. (Αἰτωλ.)

Ἐκ τοῦ ἐπίρρ. ἀπάνω καὶ τοῦ οὐσ. αὐλάκι.

Παραπάνω ἀπὸ τὴν αὐλακα ἔνθ' ἄν.: Ἐχον τοὺν κῆπον Ἰανωάλακα Ζαγόρ. Στέκουμ' ναν' Ἰανωάλακα κι τήραγα τοὺν κατήφουρον. Ἀντίθ. *κατὼ αὐλάκα.

ἀπανώβαλμα τό, Παξ.

Ἐκ τοῦ ρ. ἀπανωβάλλω, δι' ὃ ἰδ. ἀπανωβάνω.

Τὸ νὰ διεγείρη τίς τινα ἐναντίον ἄλλου.

ἀπανωβάλτης ὁ, ἀμάρτ. ἀπανωβάτης Κεφαλλ. — Λεξ. Μπριγκ.

Ἐκ τοῦ ρ. ἀπανωβάλλω, δι' ὃ ἰδ. ἀπανωβάνω.

1) Ὁ γράφων εἰς τὸ βιβλίον τοῦ χρεώστου του περισσό- τέρα τῶν ὀφειλομένων Κεφαλλ.: Εἶναι ἀπανωβάτης αὐτὸς ὁ ἔμπορος. 2) Ὁ περιπλέκων εἰς ἔριδας, διαβολεύς, ραδιοῦργος.

ἀπανωβαλτός ἐπίθ. ἀμάρτ. Ἰανωβαλτός Στερελλ. (Αἰτωλ.)

Ἐκ τοῦ ρ. ἀπανωβάλλω, δι' ὃ ἰδ. ἀπανωβάνω.

Ὁ ἐπὶ πλέον προστεθείς: Ἰοὺ μ' χάλιψις δυὸ οὐκάδεις κ' εἶνι κι Ἰανωβαλτὸ ἱκατὸ δράμα.

